MART - NİSAN 2018 - SAYI 2

Millî Mecmûa

Kim var imiş biz burada yoğ iken?

DOSYA KONUSU:

Türk Müslümanlığı

ISSN 260
9 977260 974

KLASİK ÇAĞ OSMANLI İSTANBUL'UNDA NAKŞBENDÎLİK: EYÜP'TE BABA HAYDAR EN-NAKŞBENDÎ ÖRNEĞİ*

Haşim Şahin

Giriş

İlk ortaya çıktıkları dönemlerden itibaren tarikatların, dolayısıyla da temsilcileri olan şeyhlerin toplum hayatında çok önemli roller üstlendikleri bilinen bir gerçektir. İslam dünyasında bir çok tarikat, çok değişik bölgelerde faaliyet imkanı bulmuştur. Bu tarikatların önde gelenlerinden birisi, Nakşbendiyye tarikatıdır. İsmini Buharalı Bahâeddin Nakşbend (ö. 791/1389)'den alan ve silsilesini birinci halife Hz. Ebubekir'e kadar dayandıran Nakşbendiyye[1] başlangıçta Orta Asya ağırlıklı faaliyet göstermekle beraber, Osmanlı devletinin yükselme döneminde diğer tarikatlarla birlikte bu devlet içerisindeki yerini almıştır.

Tarikata ismini veren Bahaeddin Nakşbend, Sultan I. Murad ve Yıldırım Bayezid ile aynı dönemde yaşamış olmasına rağmen, bu dönemde adı geçen tarikatın Osmanlı topraklarında herhangi bir etkisinden söz edilemez. Bunun sebebi olarak Yıldırım Bayezid ile Timur arasındaki rekabet gösterilebilir. Zira, Nakşbendi şeyhlerinin Timur ile yakın ilişki içerisinde olmaları Osmanlı idaresinin bu tarikata herhangi bir şekilde ilgi duymamasının en büyük sebebi olarak düşünülebilir. Timur devletinde, Mirzalar ile Şii halk arasındaki mücadelede Mirzaların yanında yer alan Nakşbendi şeyhleri, bu yakınlık neticesinde saraya kadar girebilmişler ve sultan ile çok yakın bağlar kurmuşlardır.

Nakşbendiliğin Osmanlı Topraklarına Girişi

Osmanlılarla başlangıçta yakınlık arz etmeyen ilişkiler, İstanbul'un fethinin arefesinde ve özellikle de fetih sonrasında Fatih Sultan Mehmed'in pek çok ilim ve din adamını Osmanlı ülkesine davet ettiği dönemde farklı bir boyuta girmiştir. Bu dönemde, Taşkent civarında yaşayan Ubeydullah Ahrar[2], Anadolu'ya

*Bu makale daha önce şurada yayınlanmıştır: VII. Eyüpsultan Sempozyumu, (Eyüp, 09-11 Mayıs 2003), ed.: İrfan Çalışan, İstanbul: Eyüp Belediyesi Yayınları, 2004, ss. 414-419.

1)Nakşbendiyye tarikatı ve Bahaeddin Nakşbend hakkında bkz.: Hüseyin Vassaf, Sefine,i Evliya, II, haz.: A. Yılmaz-M. Akkuş, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 1999, s. 15-33; Hamid Algar, "The Naqshbandi Order: A Preliminary Survey of Its History and Significance", Stvdia Islamica, XLIV, (1977), ss. 123-152; Necdet Tosun, Bahâeddin Nakşbend, Hayatı, Görüşleri, Tarikatı, İstanbul: İnsan Yayınları, 2002.

2)Hamid Algar, "Ahrar", The Encyclopaedia of Islam, s. 50-52.

gönderdiği halifeleri vasıtasıyla tarikatın Osmanlı topraklarına girmesini sağlamıştır. Özellikle Timur'un torunu Ebu Said Han üzerinde büyük tesiri olduğu bilinen[3] Ahrar'ın, *"kafirlere karşı bir mücadele sırasında Sultan Mehmed Han'a yardıma gittiği"*ne dair bir menkıbe[4] bu tarikata sıkı bir şekilde bağlı olan yazarı Abdurrrahman Câmi'nin yürekten inandığı bir olgudur. Ancak, Ubeydullah Ahrar'ın, Ebu Said'in sarayındaki etkin konumunu bırakarak pek de iyi tanımadığı Osmanlı ülkesine gelmediği bilinmektedir.

Ubeydullah Ahrar Osmanlı topraklarında doğrudan faaliyet göstermemesine rağmen, yetiştirdiği müridleri bu ülkede Nakşibendiliğin temelini atmışlardır. Özellikle Simavlı Molla Abdullah İlâhî, bu konuda zikredilebilecek en önemli halifesidir[5]. Gerçi Molla İlâhî'den önceki dönemde de Anadolu'nun bazı bölgelerinde ve İstanbul'da[6] Nakşbendi şeyhlerinin olduğu bilinmektedir. Ancak, Osmanlı topraklarında Nakşbendiliği tesis eden Molla Abdullah İlâhî ile başlangıçta Ubeydullah Ahrar'ın daha sonra da Molla İlâhi'nin müridi olan Buhârâlı Seyyid Emir Ahmed Buhârî olmuştur. Vahdet-i Vücuda inanan ve melâmi-meşrep bir mutasavvıf olan[7] Molla İlâhî, Zeyrek Medresesinde bir süre eğitim gördükten sonra Alâeddin Tûsî ile birlikte, Ubeydullah Ahrar'a intisab etmek üzere Kirman ve Herat güzergahından Semerkand'a gitmiştir. Burada Nakşibendiliğe intisap ettikten sonra, Bahâeddin Nakşbend'in türbesinde halvete girmiştir. Halvetten çıkınca bir süre daha şeyhinin yanında kaldıktan sonra, şeyhinden izin alarak yanında Seyyid Emir Külâl'in soyundan Emir Ahmed Buhârî olduğu halde Anadolu'ya gelerek memleketi Simav'a yerleşmiştir[8]. Molla Abdullah İlâhî'nin şöhreti kısa sürede bütün Anadolu'ya yayılmıştır. Kendisinin bu derece itibar kazanması üzerine, Simav'daki hizmetlerine devam ederken Fatih Sultan Mehmed tarafından İstanbul'a davet edilmiş ise de bu daveti ihtiyatla karşılamış, ancak davette ısrar edilince müridi Emir Ahmed Buhari'yi İstanbul'a göndermiştir[9]. Molla İlahi Fatih Sultan Mehmed'in ölümünden sonra, II. Bayezid ile Cem Sultan arasındaki saltanat mücadeleleri sırasında Kazasker Manisalı Çelebi'nin de ısrarları neticesinde Anadolu'daki kargaşa dolayısıyla İstanbul'a gelmiştir. Onun neden Fatih döneminde değil de II. Bayezid döneminde İstanbul'a geldiğine dair bazı görüşler öne sürülmektedir[10] . Bu noktada Fatih Sultan Mehmed'in yürüttüğü dış siyaset açısından Nakşileri doğu sınırındaki Şiilere karşı desteklemiş olmasına rağmen, iç siyaset

3) Hamid Algar, "The Naqshbandi Order", s. 137-138; Jo-Ann Gross, "Bir Şeyhin Çok Yönlü Rolleri ve Sezgileri: Siyasi ve Dini Otoritenin Sembolik İfadeleri" Tasavvuf, I/2 (Aralık 1999), ss. 155-166.

4)Abdurrahman Câmi. Nefahatü'l-Ûns, Terc: Lamii Çelebi, Haz.: S. Uludağ-M. Kara, İstanbul: Marifet Yayınları, 1995, s. 566-567; H. Algar, "The Naqshbandi Order", s. 139.

5)Molla İlâhi için bkz.: Kasım Kufralı, "Molla İlahi ve Kendisinden Sonra Nakşibendiyye Muhiti", İÜEFTDED, III, (1948); Mustafa Kara, "Molla İlâhî'ye Dair", OA, 7-8, (1988), s. 365; Mustafa Kara-Hamid Algar, "Abdullah-ı İlâhî", DİA, I, İstanbul 1988, s. 110-112.

6)Necdet Tosun'un verdiği bilgilere göre, Nakşbendilerin Anadolu'da kurdukları ilk tekke 807/1404-1405 senesinde Amasya'da Bedreddin Mahmud Çelebi tarafından yaptırılıp vakıfları tanzim olunan ve ilk meşihatını Bahâeddin Nakşbend'in halifelerinden olduğu söylenen Hâce Rükneddin Mahmud Buhâri'nin üstlendiği tekkedir. Amasya'da kurulan bir diğer Nakşbendi tekkesi Muslihi'nin kızı Selâmet Hatun tarafından 857/1453 senesinde yaptırılan Yâ Vedûd Tekkesi'dir.
XV. yüzyılda İstanbul'da bulunan Nakşibendi Şeyhleri ise, İstanbul'un fethine 300 müridiyle katılıp şehid düşen Aya Dede ve İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmed tarafından Aksaray'da kurulan Hindiler Tekkesi'nin şeyhi Hâce İshak Buhâri Hindî'dir. (Bkz.: N. Tosun, s. 269-270.)

7)M. Kara, s. 367; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı, İstanbul'da Buhara'lı Bir Mutasavvıf: Emir Buhâri, Ankara: Akçağ Yayınları, 1998, s. 13.

8) M. Kara, s. 365.

9)M. Kara, s. 366; N. Tosun, s. 271.

10)M. Kara, s. 367; N. Tosun, s. 272-273.

açısından, merkezi idareyle pek sıkı fıkı olmayı seven Nakşi şeyhlerini tehlikeli görmüş olması ihtimalini göz önünde bulundurmak bu ilişkiyi anlamak açısından faydalı olacaktır[11]. Molla İlâhî, İstanbul'da bir zamanlar ders gördüğü Zeyrek Camii'ne yerleşmiştir[12]. Bu dönemde Molla İlâhî'nin müridlerinden Kazasker Muhyieddin Çelebi vasıtasıyla ulema sınıfını kendisine bağlaması ve Zeyrek Medresesi ve Ayasofya Camii'ndeki vaazlarıyla Nakşi kültürünün halk arasında yayılmasını sağlaması[13] neticesinde, İstanbul, Nakşbendiliğin en büyük merkezlerinden birisi haline gelmiştir. Ancak, Molla İlâhî, İstanbul'da aşırı derecede ikram ve ilgi görmeye başlayınca sıkılmış, Vardar Yenicesine giderek hayatının kalan kısmını orada sürdürmüş ve 1490 yılında burada vefat etmiştir[14].

Molla İlâhî'den sonra, şeyhlik görevini, halifesi ve II. Bayezid'in gözdesi olan Emir Ahmed Buhârî üstlendi. Emir Buhârî şeyhinden devraldığı görevi kusursuz bir şekilde yerine getirdi. Müridlerinin sayısı artıp Fatih Camii yakınındaki tekkesi ihtiyacı karşılamaz olunca, birisi Ayvansaray'da, diğeri Edirnekapı'da olmak üzere iki tekke daha yaptırıldı[15]. Emir Ahmed Buhârî, şeyhinden sonra, Nakşbendiliğin Osmanlı topraklarında büyük nüfuz kazanmasında ve saraya kadar girmesinde en etkili rolü oynamış, halifeleri Lâmii Çelebi, Hâkim Çelebi ve Şeyh Mahmud Çelebi vasıtasıyla bu etkinin daha da derinleşmesine zemin hazırlamıştır.

Bu dönemde Nakşbendiliğin İstanbul'da yayılmasına hizmet eden şeyhlerden birisi de Şeyh Ebu Sa'id b. Eş-Şeyh Sun'ullah Efendi'dir. Ubeydullah Ahrar'ın ilk müridlerinden olan Sun'ullah Efendi şeyhinden hilafet aldıktan sonra Horasan'dan Azerbaycan'a giderek Tebriz'e yerleşmiş, Şah İsmail istilasından sonra Bitlis'e daha sonraki dönemde de Kanuni Sultan Süleyman'ın davetiyle İstanbul'a yerleşmiştir[16].

Baba Haydar es-Semerkandî

Klasik dönem Osmanlı İstanbul'unda Nakşbendiliğin yayılmasına ön ayak olmuş bir diğer Nakşbendi şeyhi de tebliğimizin konusunu teşkil eden Baba Haydar es-Semerkandî'dir. Hakkında kaynaklarda çok az bilgi bulunan Baba Haydar, nisbesinden de anlaşılacağı üzere Semerkand'lıdır. Küçük yaşta iken, yaşadığı şehrin ve Nakşbendi tarikatının en büyük şeyhi olan Ubeydullah Ahrar'a intisab etmiş, hizmetinde bulunmuş ve onun terbiyesi altında yetişmiştir[17]. Ubeydullah Ahrar'ın ölümünden sonra onun müridlerinin yanında da bir süre kaldıktan sonra Semerkand'dan ayrılarak Mekke'ye gelmiştir. Mekke'de uzun süre yaşadıktan sonra

11)Ekrem Işın, "Tarikatların İstanbul'da Gündelik Hayatı Şekillendirmesi Üzerine Bazı Notlar (15-17. Yüzyıllar)", İstanbul Armağanı, 3, İstanbul 1997, s. 242-243; Necdet Tosun'un naklettiği ve Emir Buhârî'nin Simav'da bulunan şeyhine gönderdiği; "Burada, sadece köşesine çekilen kişiler huzurludur" anlamına gelen ve payitahtta siyasi entrikaların eksik olmadığını ima eden mektup Molla İlâhî'nin Fatih Sultan Mehmed'in sağlığında İstanbul'a neden gitmediği konusunun anlaşılması bakımından oldukça anlamlıdır.(Bkz.: N. Tosun, s. 271)

12)Câmi, s. 576.

13)E. Işın, s. 243.

14)Câmi, s. 576; İ. Gündüz, s. 52; Mustafa Kara, "Emir Buhari", DİA, XI, İstanbul 1995, s. 125-126; Reşat Öngören, Osmanlılarda Tasavvuf, İstanbul: İz Yayınları, 2000, s. 118.

15) Câmi, s. 579-584; R. Öngören, s. 119-120.

16) İrfan Gündüz, Osmanlılar'da Devlet-Tekke Münasebetleri, İstanbul: Seha Neşriat, 1984, s. 57-58.

17)Mecdi, Terceme-i Şekâik, İstanbul 1269, s. 435.

buradan da ayrılarak İstanbul'a gelmiş ve buraya yerleşmiştir[18]. Baba Haydar'ın İstanbul'a hangi tarihte geldiği kesin olarak bilinmemektedir. Ayvansarayî'de geçen "*kırk sene mikdarı beher Ramazan-ı Şerifde Eyüb Camii-i şerifinde itikaf eylemişlerdir*"[19] cümlesinden II. Bayezid devrinin sonlarında İstanbul'a geldiği tahmin edilebilir. Onun İstanbul'a ilk geldiğinde Eyüp Camii'nde itikafa girmenin yanı sıra bir halvethenede inzivaya çekildiği rivayet edilir[20].

Baba Haydar da döneminin diğer Nakşbendi şeyhleri gibi kısa sürede büyük bir şöhrete ulaşmıştır. Bu sayede itibarı artmış ve şöhreti Kanuni Sultan Süleyman'a kadar ulaşmıştır. Bu şekilde sultanın teveccühüne mazhar olmuş, Kanuni Sultan Süleyman onun için Eyüp'te Düğmeciler Mahallesinde Baba Haydar Tekkesi adıyla bilinen tekkeyi yaptırmak suretiyle görüşlerini yayabileceği bir mekan temin etmiştir[21].

Baba Haydar'ın, tıpkı Ubeydullah Ahrar'ın diğer halifesi Molla İlâhî gibi, kuvvetli riyazete sahip olduğu bilinmektedir. Daima münzevi bir hayat yaşamayı tercih etmiş, mümkün olduğunca sessiz ve sakin bir hayat yaşamıştır. Onun bu tarz yaşantısını Eyüp Camii'nde itikafa girdiği dönemlerde iftarını sadece iki bademle açtığına dair bir rivayet göz önüne alındığında daha iyi anlamak mümkündür[22]. Baba Haydar'ın II. Bayezid'in rüyasına girerek, ondan bir cami yaptırmasını istediğine dair rivayet Hamid Algar'a göre sadece bir menkıbeden ibarettir[23]. Yaşadığı dönemde zühdü ve tevazuu ile tanınmış, sevenlerine de bu duyguları aşılamayı gaye edinmiş Baba Haydar 1560 yılında vefat etmiş ve mescidinin bahçesine defnedilmiştir.

Baba Haydar, Nakşibendiyye tarikatının Ahrariyye koluna mensuptur. Kaynaklarda onun hakkında çok az bilgi bulunmasında sessiz, sakin ve zühdi bir hayat tarzını benimsemiş olmasının etkili olduğu düşünülebilir. Padişahın teveccühünü kazanması, sultan tarafından kendisi için bir tekke yaptırılması, devlet katında gördüğü saygının ve yakınlığın en açık göstergesidir. Ancak, Baba Haydar, döneminin diğer büyük şeyhleri Molla İlahi ve Ahmed Buhari'nin gölgesinde kalmış, Nakşbendilik ile ilgili kaynaklarda kendisine daha az yer verilmiştir.

Baba Haydar'ın tekkesinde mürid yetiştirdiğine dair herhangi bir kayıt yoktur[24]. Tekkenin Maveraünnehir'den İstanbul'a gelenler için önemli bir misafirhane vazifesi gördüğü bilinmektedir[25].

Baba Haydar'dan Sonra Tekkenin Durumu

Bugün tam olarak, Düğmeciler Mahallesi sınırları içerisinde, Haydar Baba ve Baba Haydar Camii sokaklarının kavşağında yer alan tekkede Baba Haydar'dan sonra bir postnişin olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak, tekkenin Baba Hay-

18) Mecdi, s. 435; Hamid Algar, "The Naqshbandi Order", s. 140; a. Mlf.,"Baba Haydar", DİA, IV, İstanbul 1991, s. 367; R. Öngören, s. 146.
19)Hüseyin Ayvansarâyî, Hadikatü'l-Cevâmi, I, İstanbul 1281, s. 285.
20)Baha Tanman, "Baba Haydar Camii ve Tekkesi", DİA, IV, İstanbul 1991, s. 367.
21) Mecdi, s. 435; Ayvansarâyî, s. 285; H. Algar, "Baba Haydar", s. 367.
22)R. Öngören, s. 146.
23)H. Algar, "Baba Haydar", s. 367.
24)Aynı madde, s. 367.
25)İ. Gündüz, s. 58; R. Öngören, s. 146.

dar'ın ölümünden sonra da uzun süre faal olduğu ve hazirede gömülü olanlardan Hoca Mehmed Ref'i Efendi'nin, Tekirdağlı Mustafa Efendi ve Şeyh Abdurrahman Efendi'nin şeyhlik yaptıkları bilinmektedir.(Mehmet Nermi Haskan, Eyüpsultan Tarihi, İstanbul:Eyüp Belediyesi, 1996, s. 35. Başlangıçta mescid-tekke iken, III. Mustafa döneminde Arpacılar Mescidi imamı Şeyh Abdullah Efendi tarafından minber eklenmek suretiyle camii olarak da kullanılmaya başlanılan tekkenin adı, 1784 tarihli tekkeler listesinde "Eyüp'te Darü's-saâde Ağası medresesi civarında Baba Haydar Nakşibendi Zaviyesi" adıyla yer almaktadır. Osman Bey'in 1304(1886) tarihinde basılan Mecmuâ-yı Cevâmi adlı eserinde yalnız cami olduğu belirtilmiş; Bandırmalızâde Seyyid Ahmed Münîb Üsküdarî'nin 1307(1890) tarihinde basılan Mecmuâ-yı Tekâyâ adlı eserinde ise tekke şeyhinin Nakşbendi tarikatından Niyazi Efendi olduğu belirtilmiştir. Bu kayıttan tekkenin 1890 yılında halen faaliyette ve Nakşbendilerin elinde olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür. Halvetiyye tarikatının Ramazaniyye kolunun Cihangirîyye şubesinin kurucusu olan Şeyh Cihangirî Hasan Efendi'nin 1067/1656 yılının Şevval ayında bu tekkeye geldiği ve dört yıl boyunca ibadet ve tatla meşgul olduğu bilinmektedir[26] . Yine, tekkenin haziresinde gömülü olan Hoca Mehmed Ref'i Efendi, Tekirdağlı Mustafa Efendi ve Şeyh Abdurrahman Efendi bu tekkede meşihat vazifesi icra etmişlerdir[27].

Başlangıçta mescid-tekke iken, III. Mustafa döneminde Arpacılar Mescidi imamı Şeyh Abdullah Efendi tarafından minber eklenmek suretiyle[28] camii olarak da kullanılmaya başlanılan tekkenin adı, 1784 tarihli tekkeler listesinde "*Eyüp'te Darü's-saâde Ağası medresesi civarında Baba Haydar Nakşibendi Zaviyesi*"[29] adıyla yer almaktadır. Osman Bey'in 1304(1886) tarihinde basılan Mecmuâ-yı Cevâmi adlı eserinde yalnız cami olduğu belirtilmiş[30]; Bandırmalızâde Seyyid Ahmed Münîb Üsküdarî'nin 1307(1890) tarihinde basılan Mecmuâ-yı Tekâyâ adlı eserinde ise tekke şeyhinin Nakşbendi tarikatından Niyazi Efendi olduğu belirtilmiştir[31]. Bu kayıttan tekkenin 1890 yılında halen faaliyette ve Nakşbendilerin elinde olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür.

Baba Haydar'ın bu bölgede önemli bir yerinin olduğu, kendisi için tekke yapılmış olmasının yanı sıra, tekkenin bulunduğu mahalleye adını vermesinden de anlaşılmaktadır. İstanbul'un en eski mahallelerinden birisi olan Baba Haydar Mahallesi 1934 yılına kadar bu ismi taşımış[32] ; bu tarihte yapılan yeni bir düzenlemeyle Nişanca, Düğmeciler ve Otakçılar mahalleri arasında paylaşılmıştır.

Baba Haydar'ın kendi adıyla anılan Camiinin bahçesindeki mezarının üzeri açıktır. Mezarının ön tarafında, camiye doğru çıkılan merdivenin sağına gelecek şekilde bir hacet penceresi bulunmaktadır. Bu pencerenin sağ tarafındaki duvarda da hacet kitabesi vardır.

---

26) Hocazâde Ahmed Hilmi, Ziyâret-i Evliyâ, nşr.: Selami Şimşek, İstanbul: Buhara Yayınları, 2005, s. 124.
27)Mehmet Nermi Haskan, Eyüpsultan Tarihi, İstanbul: Eyüp Belediyesi 1996, s. 35.
28)Ayvansarâyî, s. 285; Baha Tanman, "Eyüpsultan'da Tarikat Yapıları", I. Eyüpsultan Sempozyumu, İstanbul 1997, s. 105.
29)Atilla Çetin, "İstanbul'daki Tekke, Zaviye ve Hankâhlar Hakkında 1199/1784 Tarihli Önemli Bir Vesika", VD, 13, (1981), s. 587.
30)M. N. Haskan, s. 35.
31)Bandırmalızâde Seyyid Ahmed Münîb Üsküdârî, Mecmuâ-yı Tekâyâ, İstanbul 1307, s. 13.
32) Reşat Ekrem Koçu, "Babahaydar Mahallesi", İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul 1960, s. 1741-1742.

Kitabede:

Hazâ mezar-ı sâtı'ül-envar kutb'ül-ebrar ve'l-ahyâr
Hazret-i Baba Haydar en-Nakşbendî min hulefâ-i Hazret-i Hâce
Ahrar-ı Semerkandî Kuddise Allahü sırr-ı hekâtufi. Fi 957(1550) şeklinde bir yazı vardır.

Baba Haydar'ın kabrinin üzerinde, bugün küçük bir fidanın yaprakları tarafından kapatılmış bir kitabe daha bulunmaktadır. Bu kitabede ise:Kutb'ül-ebrâr ve'l-ahyar Baba Haydar en-Nakşbendî es-Semerkandî Hazretlerinin merkad-ı münevverleridir ki/ Aziz-i müşârünileyh ekâbir-i Hacegân-ı Nakşbendiyyeden Hâce Ubeydullah Ahrar Hazretlerinin/ hulefâ-yı kirâmından olub dokuzyüz elliyedi tarihinde irtihal-i dâr-ı bekâ buyurmuşlardır. Kuddise-i sirruhu Fi 950(1550)[33] yazmakta ve Baba Haydar hakkında kısaca bilgi verilmektedir.

Baba Haydar Camii'nin bahçesinde geniş bir hazire bulunmaktadır.Bu hazirede yukarıda bahsettiğimiz, Baba Haydar tekkesinde şeyhlik yapan üç şahıstan başka, mezar taşlarından Şeyh Murad Buharî'nin halifelerinden oldukları anlaşılan bazı Nakşbendiyye tarikatı mensupları ile devlet ricali veya yakınları olan şahısların da mezarları bulunmaktadır[34] . Ayrıca Baba Haydar'ın kabrinin bulunduğu tarafta da mezarlar bulunmaktadır.

Sonuç

Orta Asya ve Anadolu'da yüzyıllardır faaliyet gösteren Nakşbendiyye tarikatı, Osmanlı topraklarına ilk defa, Timur'un torunu Ebu Said'in sarayında etkin bir konuma sahip olan Ubeydullah Ahrar'ın halifeleri tarafından pek çok bölgede

33)M. N. Haskan, s. 33-34.

34)Günümüzde bakımsızlıktan oldukça harap halde bulunan hazirede çok sayıda mezar bulunmaktadır. Bu mezarlardan bazılarını Mehmet Mermi Haskan tarihlerine göre şu şekilde sıralamıştır:
1046(1636) Hoca Fazlullah ibn-i Hoca Mehmed Sa'id ibn-i Mehmed Abdü's-semi el Hüseyni Efendi.
1080(1669) Hoca Abdullah ibn-i Hoca Fazlullah Efendi
1088(1677) Eş-Şeyh Abdullah Efendi
1097(1686) Şerife Emetullah Hatun
1105(1693) Mehmed Ağa
1125(1713) Es-Seyyid Ahmed Efendi
1131(1718) Hazret-i Emir Buharî şeyhi es-Seyyid eş-Şeyh Abdülkebir Efendi
1132(1719) Hoca Mehmed Ref'i ibn-i Hoca Abdülkebir Efendi
1140(1727) Es-Seyyid Ahmed Ziyâüddin ibn-i Süleyman Efendi
1176(1762) Es-Seyyid Abdullah Bey
1187(1773) Zeliha Hatun bint-i Şeyh Mehmed Efendi
1187(1773) Tekfurdağlı eş-Şeyh Mustafa en-Nakşbendi Kuddise Sirruh
1188(1774) Eş-Şeyh es-Seyyid Abdurrahman ibn-i Hoca Abdülkebir Efendi
1191(1777) Mehmed Said Efendi (İstanbul kazası Bâb-ı zâde es-Seyyid Abdullah Efendi oğlu)
1192(1778) Buhari Mehmed Mazhar Efendi
1192(1778) Hatice Hanım (Dürrr-i zâde kethüdası Mehmed Mazhar Efendi'nin kızı)
1201(1786) Aşçıbaşızâde Mehmed Sadık Bey'in oğlu
1203(1788) Ahmed Efendizâde Ahmed Ziya Efendi
1205(1791) Dürr-i zâde kethüdası Mehmed Mazhar ibn-i Ahmed Ziyaüddin Efendi
1212(1797) Şerifa Fatıma Hanım (Şeyhülislam Dürrizâde kethüdası Mehmed Mazhar Efendi'nin kızı)
1219(1804) Tekfurdağlı Mahmud en-Nakşbendi
1279(1862) Evliya Hanım (Elhac İsmail Efendi kızı)
1264(1848) Şerife Âişe Hanım (Ahmed Bey'in Zevcesi)
1283(1866) Mehmed Şerafeddin Efendi
1294(1877) Şikar-ı Humayun Ağası Mehmed Ağa (Bu konuda ayrıca bkz.: M.N. Haskan, s. 34-35.)

yayılmıştır.. Özellikle Simavlı Molla Abdullah İlâhî ve onun halifesi olan Emir Ahmed Buhârî bu konuda isimlerinden çok söz ettiren kişilerdir. Fatih Sultan Mehmed döneminde bu şeyhler ile Osmanlı sultanları arasında başlayan yakınlaşma II. Bayezid ve Kanuni Sultan Süleyman tarafından da desteklenmiş ve Nakşbendilere devlet tarafından destek verilmiştir.

Ubeydullah Ahrar'ın bir başka halifesi de Eyüp'te tekkesi bulunan Baba Haydar es-Semerkandî'dir. Baba Haydar da diğer Nakşbendi şeyhleri gibi bu dönemde İstanbul'a gelmiş, kısa sürede Kanuni Sultan Süleyman'ın teveccühünü kazanarak, padişahın kendisi için yaptırdığı tekkesinde hayatını sürdürmüştür. Baba Haydar riyazetiyle ve tevazuuyla tanınan bir şahsiyettir. Onun etkisi ölümünden sonra da devam etmiş ve hayatını sürdürdüğü mahalleye ve mahalle içindeki sokak, kuyu vs. pek çok yerde onun adını görmek mümkündür.